

množin krme, se smejo napravljati samo v unanjem okraji in v osamljeni legi.

Vrtne hišice se smejo tedaj, kadar nimajo kurišč, napravljati iz samega lesa.

Vodnjaki in vodovod.

§ 45. V vsako poslopje, ki je določeno za stanovanje ali redni pomudek ljudij ter leži v okoliših mestnega vodovoda, se mora napeljati voda iz tega.

Izjema je dopuščena tedaj, kadar bi se dala voda napeljati samo z neprimerno velikimi stroški. V takšnih slučajih se sme dopustiti, da se naredi vodnjak.

Vodnjaki pa so vezani na pogoj, da se morajo narejati najmanj 6 m oddaljeni od greznice in gnojišč in da je možno po kakovosti zemlje priti do vode, primerne zdravstvenim zahtevam.

Vodnjak mora biti do tiste plasti, ki daje vodo, nepremočno obzidan in zid mora sezati najmanj 0.15 m nad dvoriški nivel, da zadržuje, da se odvišna voda in pomije ne iztekajo v vodnjak.

Vsak vodnjak mora biti pokrit z zadosti močnim kamenom, ter imeti luknjo, da se more vodnjak prezrakovati.

Stopnice, hodniki in vrhna svetlišča.

§ 46. Vsaka hiša mora biti narejena tako, da se lahko pride izpod podstrešja in iz vseh stanovanj po ognja varnih stopnicah do hišnega uhoda, oziroma pod milo nebo in v klet.

Zategadelj je, kadar je poslopje razsežno, narediti temu primerno tudi po več proti ognju varnih stopnic.

Pri podstrešnih stopnicah morajo podstrešje proti ognju varna vrata ločiti od podzidja. Krila pri stopnicah se smejo samo v podzemlju in v kleti preoblokati. Vzidane stopnje se ne smejo staviti istočasno pri zidanju stopniških zidov.

Dopuščene so nasledne stopniške konstrukcije:

- Vretenaste stopnice s polnim vretenastim zidom,
- odprte stopnice na traverzah;
- stopnice na stebrih s traverzami,
- prostonosne stopnice.

Zidovje, ki obdaja stopnice, mora biti pri vseh prostonosnih stopnicah najmanj 0.45 m močno in stopnje morajo biti najmanj za 0.23 m zazidane. Stavbinsko oblastvo pa ima pri takem zidovju v vsakem posameznem slučaju vestno presoditi, če ni treba predpisati debelosti nad 0.45 m.

Glavne stopnice morajo biti najmanj 1.30 m v svetlem široke ter na vseh prostih mestih imeti iz ognjevarnega gradiva ograjo, ki mora, merjena pravokotno od stopničnega nastopa na smer ograjnega hrbišča, biti najmanj 0.85 m visoka.

Pri prostonosnih stopnicah je ograjo napraviti tako, da se ne more raz njih zdrkniti. Pri podstrešnih stopnicah zadostuje širina 1.0 m

Stopnje pri stopnicah ne smejo biti menj nego 0.28 m široke in ne nad 0.16 m visoke, smejo pa pri

stopnicah, ki drže v klet in pod streho, a ne v stanovanja, imeti po 0.25 m širok nastop in višino do 0.20 m.

Pri zavutih glavnih stopnicah (polžastih stopnicah) mora znašati širina koničnih stopinj, merjena v razdalji 0.45 m od stopniškega zidu, najmanj 0.28 m in na koničnih koncih najmanj 0.13 m.

Uporabljati lesene nosilne konstrukcijske dele pri prostonosnih stopnicah, lesene blazine pri stopniških prostorih i. dr. t. stv. je prepovedano.

Postranske stopnice za zvezo posameznih prostorov, do katerih se more priti tudi po glavnih stopnicah, niso podvržene tukaj omenjenim predpisom.

Kadar naj bi se stopnice razsvetlile z vrhno svetlobo, tedaj mora vrhno svetlišče na vseh straneh stati na zidu ter njegovo ogrodje mora biti docela narejeno iz železa.

Vrhna svetlišča v razsvetljavo drugih prostorov v poslopji morajo biti narejena tako, da niso v nobeni zaredi ognja nevarni zvezi s podstrešjem.

Hodniki v notranjem poslopji, ki posredujejo pravilno zvezo stanovanj z glavnimi stopnicami, morajo biti vsaj tako široki, kakor stopnice, in v kolikor služijo kot podaljšek stopnic ali v obče kot glavne zveze, biti oblokani ali imeti drugačen proti ognju varen strop, pod čemer se razume spodaj stukaturan, zgoraj pa s pomôstom (tlakom) pokrit strop iz tramov ali stropnikov.

Viseči hodniki, ki posredujejo redno zvezo med stanovanji in glavnimi stopnicami, morajo biti najmanj 1.30 m široki ter, kadar so leseni, ležati na železnih ali kamenitih blazinah, spodaj biti stukaturani, zgoraj pa imeti proti ognju varen pomôst (tlak). Isti morajo imeti železno, najmanj 1 m visoko ograjo, smejo pa biti vrhu tega zaprti z lesenimi stenami, v katere so vdolana okenca.

Praviloma je stopnice napraviti znotraj stavbinskega objekta in samo izjemoma se sme dopustiti, da se z ozirom na krajne razmere napravijo zunaj njega.

(Dalje sledi.)

Apno — gnoj.

Apno se lahko rabi v sledečih svojih oblikah za gnoj: 1. žgano apno v kosih, 2. žgano na zraku razpalo apno, apneni pepel iz apnenca, 3. odpadki iz tovarn, 4. apnenske prsti, 5. mavec.

1. Žgano apno v kosih ima navadno v sebi 85 do 95 % apna. Popolnoma samega apna pa ne dobimo iz apnenca, ter je vsak apnenec z nekaterimi drugimi snovmi pomešan. Kosi apna se z vodo namočijo in tako v prah ugaše. Prah se potem pomeša s prstjo. Tako gnojenje je dobro za debelo težko zemljo. Ne povekša le njene apnene množine, ki je potrebna za rast raslin, temveč tudi zrahlja zemljo. Za hektar porabi se dvanajst do 20 meterskih centov apna.

Apno se v kmetijske namene na razne načine gasi, ker mora postati prah, ne pa sprejelnjiva masa. Zato se ne sme tako z vodo politi, kakor kadar se misli rabiti za zidanje. Najbolje je, če se dene vkupe in posuje s prstjo. Polagamo se toliko navzame pod prstjo vlage, da razpade. More se tudi apno politi z vodo, ali se pa v košari za malo časa pomoči vodo.

Če se pa misli apno rabiti za deteljo, lucerno itd. se mora poprej dalje časa pustiti na zraku, da se navzame ogljikove kisline. Žgano apno zabranjuje narejanje gomoljev, ko vsprejemljejo dušik. Razpalo apno iz apnenca ima v sebi 50 do 60 % apna. Rabi se kakor gori omenjega apno.

2. Iz raznih tovarn se tudi dobi mnogo apnenih odpadkov. To apno se pa mora rabiti z večjo previdnostjo. Pusti naj se poprej nekaj časa ležati na zraku. V sebi ima večkrat škodljivo žvepleno sokislino in žveplene kovine.

4. Apnena prst se rabi, kakor gre za obširna zboljšanja zemlje. S tem se zboljša ilovnata težka prst.

5. Mavec pa dandanes nima več pravega pomena kot gnoj. Pri vsakem apnenem gnojenju je pa treba še dobro z drugim gnojem gnojiti. Samo apneno gnojenje dosti ne koristi.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

(Dalje.)

Osmo poglavje.

Senca in svetloba.

S priporočilnima pismoma od vojvode Medine Celi-ja ministru financ in od priorja kraljičinemu duhovniku je Kolumb srečno prišel v Kordovo, kjer je kraljevska dvojica bila v vojnem taboru.

Srce je velikemu Genučanu jako bilo, ko je šel izročiti priporočevalno priorjevo pismo kraljičinemu duhovniku Ferdinandu de Talavera. Slišal je že, da je kraljičen duhovnik kaj malenkosten človek, in ni prijatelj smelemu vzletu mislij, kateri je bil pripravljen izročiti slednjega svobodnomislečega inkviziciji, ki se je bila resno vpeljala v Španiji. Ne brez težav je dosegel, da ga je duhovnik vsprejel, in naposled je bil pred Talaverom, ki ga je pazno ogledaval od glave do nog.

— Vi imate pismo do mene? — vprašal ga je neprijazno duhovnik. — Bi ga ne bili mogli dati komu mojih ljudi.

— Meni je na tem, da pismo izročim osebno vam, prečastiti oče, pa tudi te zemljevide in zapiske.

— Dajte semkaj.

Duhovnik je razpečatil pismo in je čital semtertja, mračno pogledujoč Kolumba stoječega pred njim. Naposled je pismo bilo do konca prečitano.

Brat moj v Kristusu, prior samostana La Rabida, — spregovoril je Talavera z ostrim glasom, — me prosi, da bi govoril za vas pri njiju veličanstvih. No, žal, jaz kaj podobnega storiti ne morem. Mari morem jaz sedaj vznemirjati kralja in kraljico, ki sedaj napenjata vse sile, da uničita hudobne Mavre, Mulo in Mohameda, Boabdilja? Mari je mogoče, da bi v takem času mogel odvrčati kraljevo zanimanje in prositi sredstev za usresničenje načrtov neznanega mornarja, — načrtov, ki so poleg tega še jako sumljivi in fantastični...

— Ko so pa vendar osnovani na istinitih dejstvih — rekel je dostojno Kolumb.

— Jaz zmatram za istino, — odgovoril je kraljičin duhovnik, — kar se vjema s svetim pismom, in nikakor ne morem priznati za resnico fantastičnih načrtov, ki naravnost nasprotujejo krščanskim verskim resnicam!

— Nasprotujejo krščanskim resnicam?! — zaklical je Kolumb, in uprl v patra svoje blesteče oči. — Vi se hudo motite v tem slučaju. Moji načrti merijo na razširjenje krščanstva mej neverniki in blaginjo cerkve in zato ne morejo nasprotovati svetemu pismu, tej opori vsakega kristijana!

Odločnost in globoko prepričanje, ki ste zveneli v Kolumbovih besedah, sta porazili patra. Še enkrat je radovedno ogledal Kolumba in njegovo slabo obleko, potem pa suho rekel:

— Jaz se ne morem smatrati za nezmotljivega, ne morem čitati v srcu človeka, v kolikor se vjemajo besede njegove z mišljenjem srca, — jaz stvar prepuščam sveti sinodi, ki bo začela svoje delo v slavo in rešenje države. Jedino, kar morem reči, je, gospod, — da sedaj ni pravi čas, da bi vznemirjali veličanstvi s takimi načrti, kakor je vaš. Počakajte ugodnejšega časa!

— Vi vsaj ne hočete prečastiti oče, — zaklical je Kolumb z dostojnostjo, katera ga ni nikdar zapustila, — odvrniti njiju veličanstvi od presojevanja mojih načrtov? Jaz jih že gojim 18 let in zdaj naj še čakam na nedoločen čas.

Patrovo čelo se je zmračilo.

— Povedal sem že vam, kako mislim, — in če tudi nerad razžalim svojega tovariša priorja samostana Rabida, vendar boste morali počakati... Sedaj so na vrsti važnejše stvari, katerih ni mogoče odrihati. Pridite drugi pot in tedaj bomo videli, kaj bode mogoče storiti.

— Jaz se torej ne morem zanašati na vašo daljšo podporo in moram prepustiti nebesom, da razvnamejo plamen te resnice, ki je zvišje položena v mojo dušo.

S temi besedami se je Kolumb poklonil duhovniku in pripravil se na odhod. Pater je začudeno gledal za njim. Tako samozavest pri taki revni obleki!... To je čudno nepojasnjivo.